

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 18.

Gravamenek.

A gravaminális politika a tehetetlenség és telhetetlenség politikája. Mert ha valaki képzelt, vagy igazi jogsérelmet lát, dolgozik érte, hogy jogai érvényre jussanak, de ha gravameneket gyárt, ez vagy a tehetetlenség szegénységi bizonyítványa, hogy erővel nem győzve siránkozás útján irgalmából jusson valamibe, vagy a telhetetlenség jele, hogy a lármától megijedtan valaki és ki ejti szájából a sajtot.

A protestánsok annyira bele élte magát a gravaminális politikába, hogy most már egészen abból él. Nem az fáj neki, hogy mi minden nincs meg benne, aminek meg kellene lenni, hanem az, hogy miye van másnak.

Most ismét gravameneket terjeszt be Bánffy Dezső a protestánsok politikai ágense és Baltik Frigyes superintendens.

Igazán bámulni lehet azon, hogy mennyire protestáns a protestáns mindig és mindenütt. Társaságban a vallásával áll elő mindjárt, szavazásnál össze tart s ahol nem dominálhat, ott protestál, éppen mint többé kevésbé tisztelt zsidó polgártársaink.

Bánffy ur most egész sereg gravamenekkel áll elő, melyeket azonban évenként mintegy öt millió koronával enyhíteni lehetne, természetesen úgy, hogy az állam, tehát a 60 perzentben katolikus

állam fizessen, de az autonómiájukba ugyan bele ne szóljon. Ennek megfelelőleg bátran követelhetnének a katolikusok is évenként tíz milliót az államtól és ráadásul teljes autonómiát.

Egyik gravamen a hitterjesztés, mit a katolikusok üznek az ő rovásukra.

Hát erre vita nélkül csak annyit mondhatunk, hogy hitvány gyáva ember az, aki ha meg van győződve elvei boldogító voltáról, nem igyekszik másokat is meggyőzni elvei helyességéről. Hisz akkor minden politikai párt gonoszság és minden apostoli munka bűn s a protestánsok maga is érthetetlen és felesleges, mert hiszen minden hívét a már létező katolicizmustól hódította el. Itt hiába a siránkozás itt csak az elvek ereje és igazsága győzhet.

Szó van a hitoktatásról is, hogy a protestánsok gyűlöletében neveljük a gyermekeket. Csodálom, hogy erről beszélni mernek a protestánsok. Czipra dolgokat mondhatnánk az ő hitoktatásuk türelmes voltáról! Elég meghallgatni csak egyetlenegy protestáns hittan vizsgát vagy prédikációt.

Szó van a apáca neveléséről is. Erre vonatkozólag pedig jó lesz megjegyezni, hogy az apácák egyáltalán nem örülnek, ha protestáns gyermekeket visznek hozzájuk, sőt hogy elidegenítsék őket, nagy tandíjat vetnek ki rájuk és ha már vissza nem utasíthatják — mert hisz nyilván-

nos az iskolájuk, — akkor megmondják a szülőknek, hogy a felekezeti hitoktatásról tessék gondoskodni a szülőknek. Végre is a zárdától csak nem várják, hogy külön protestáns hitoktatót szerződtessenek. Akinek nem tetszik a zárdai nevelés, ne vigye oda a gyermekét.

Gravament csinálnak Bánffyék abból is, hogy a kórházakban apáca-ápolók vannak. Ha majd a protestánsoknak is lesznek — apáczáik, — hasonló az önfeláldozó ápolásban, a keresztény felebaráti szeretet legnehezebb ágának hősiességében, a kath. egyház apáczáihoz — akkor kétségkívül azokat is fogják alkalmazni a nyilvános kórházakban, nemcsak a Bethsedában. Addig pedig elégedjenek meg avval, hogy a kath. egyház apáczái az ő betegeiket is éppen olyan önfeláldozással ápolják — önzetlenül, ingyen — mint a mi betegeinket.

Végül egyéb aprólékos dolgok, például az erdélyi püspöki cím s más effélék mellett az is fáj a protestánsoknak, hogy Urnapján kivonul a katonaság nem rendőri szempontból, hanem az istentisztelet fényének emelésére.

Néhány év előtt az autonómiai tárgyalások alkalmával Wlassics az akkori miniszter azt mondta, ne téveszszék szem elől azt, hogy daczára a receptiónak és vallás egyenlőségnek nem lehet, nem is szabad megszüntetni azokat a köteleket, amelyek az ezeréves történelmi fejlődés folyamán szorosabban fűzték a ma-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az országút gyermeke.

Irta: Henry Lavedan.

Félicien ur 50 éves, derék orleansi polgár, aki a nyári hónapokra valami kis normandiai tengerparti faluba jött üdülni.

Mme Félicien, a felesége, 41 éves.

Egy cigány.

Egy cigányasszony.

I.

Hosszu, poros országút, melynek mentén a vézna fák lombjai pettyhűdten csüggenek alá a nap rekkenő hőségében. A falu határában, ahol az országút a tengerpart felé kanyarodik, ütött-kopott szekér áll, mely elé vak ló van fogva, hanem a szegény párán meglátszik, hogy ám ostornyél legyen, amely elindítja.

A szekér mellett egy férfi áll. Első tekintetre azt hinné az ember, hogy valami menaszériából elszabadult vadembert lát: ruha alig fedi feketéje perzselt testét, a hajánál pedig rendesebb a szénaboglya. Azt a kevés ruhát, amit valószínűleg csak a nevéért illesztett magára, éppen lebontotta, hogy jobban magára öltse.

Félicien ur és a felesége, akik éppen arra sétálnak az alkonyati napban, meghökkenve állanak meg. Ebben a pillanatban a szekér alól előugrik két odaláncolt kuvasz és éktelen ugatással csaholnak az idegenek felé. A kutya-

ugatásra egy borzas asszonyi fej tűnik elő a szekér tulsó oldaláról.

A cigány: Hallgass, Dao! Ne ugass, Souris! (A két kuvasz elhallgat; ekkor a cigány a sétálók felé fordul.) Nem rossz állatok ezek. De ha nincsenek megkötve, a maguk egyik karját megennék.

Félicien: Igaz? derék állatok! ... De mondja csak maga nem fázik?

A cigány (nevet): Soha! Én a nap hazájából való vagyok. A testemben van a nap.

Madame: Hová való?

A cigány: A nap országából.

Félicien: Értem. Délről. Talán Bordeaux-ból, mi?

A cigány: Még messzebből.

Félicien: A Pyrénékből?

A cigány: Még messzebből!

Félicien: Talán Spanyolországból? Hát maga nem Franciaországbeli?

A cigány: Oh nem! én mindenüvé való vagyok és sehová se való. Az én hazám az egész világ oda lenni, arra, ahol meleg van!

Félicien: Érdekes ... És ez az asszony a maga felesége?

A cigány: Igen; ő is odavaló.

Félicien: Hová?

A cigány: A nap országába.

Madame Félicien (megpillant most egy kis gyermeket, amely a kocsis alól előmászott): Nini, milyen szép gyermeke van magának!

A cigány: Tetszik magának?

Madame: Mindenesetre!

A cigány asszony: Meg is nézheti a gyerekeinket!

Félicien: Igen, derék legény lesz belőle.

A cigány: Maga nem nézte meg jól. Nem fiu ez, hanem lány.

Félicien: Meg mertem volna esküdni ...

A cigány (karjára veszi a gyermeket és közelből megmutatja): Látja ... Még csak tizenhárom hónapos! Erős, mi? A két kezével megfolytott egy kacsát a minap és úgy eszik, mint egy felnőtt. Még a csontot is meg eszi. Ha garast nyel, az se árt meg a gyomrának. (A karjait mutatja.) Tapogassa csak meg ezeket a karokat, meg lákakát. Sohse beteg, ezt nem kell a széltől félni. (Kinyitja a gyermek száját.) Látja a fogait? meg a nyelvét? olyan, mint egy kis farkasé. (Felemeli a haját.) Nézze, — fekete selyem! (A gyerekre kiált.) Ordíts! (A gyerek ordít.) Szaladj? (A gyerek eliramodik.) Tessék! Hát nem szép ez a gyerek?

Félicien: Gyönyörű.

A cigány: Eladom.

Madame (bámulva): Mi az? eladó? maga el ...?

A cigányasszony: Hát persze!

A cigány: Maguknak nincs gyerekekük?

Félicien: Nincs.

A cigány: Sajnálják?

Madame: Néha.

A cigányasszony: Itt van hát az alkalom!

A cigány: Ezt Isten küldte. Sehol sem találunk ennél szebb gyereket. A mi országúti gyerekeink szebbek, mint a városiak.

gyar koronához a kath. egyházat, mint a felekezeteiket.

Szent István koronájának viselője apostoli király lesz ezentúl is. Minden vallás-egyenlőség mellett sem lesz zsidó vagy protestáns a magyar király, hanem katolikus. A királynak pedig s az egész Habsburg-családnak fogadalmi ünnepe Urnap, illő, hogy azon hadserege is részt vegyen, nem a rend fentartása végett, hanem igenis az ünnepesté fényének emelése miatt.

A magyar koronán rajta marad a kereszt ezentúl is, gravamenekkel és más egyébekkel meggömbíteni vagy gonosz kezekkel letördelni nem engedjük senki fiának.

Magyar darabant testőrség Budapesten.

Az ugynevezett «nemzeti vívmányok»-nak egy újabb halvány csillaga tűnt fel a láthatáron. Mint a «Budapesti Közlöny» legújabb száma jelenti, Ő Felsége a hó 14-én Tisza István gróf miniszterelnökhöz intézett kézirata szerint elhatározta a székesfehérvárosban egy magyar darabant testőrségnek felállítását. A testőrség kapitányát ugyanezen rendelkezés értelmében ki is nevezte Ő Felsége, komlóskeresztesi báró *Fejérváry Géza* tábornokszernagy, nyugalmazott honvédelmi miniszter személyében. Ime közelg a magyar udvartartás.

Az adóbevételek kedvező meg- alakulása.

Félhivatalosan jelentik: Az állami adók a legutóbbi három hónapban az országnak csaknem minden részében nem várt kedvező eredménnyel folynak be. Különösen kedvezően alakultak az adóbevételek szeptember havában, ami annál meglepőbb, minthogy a termés tudvalevőleg nem kielégítő. A folyó év első kilenc havának adóbevételei mintegy 37 millióval haladják meg a múlt év hasonló időszakának bevételeit, úgy hogy az ex-lex által előidézett mintegy 50 millió hiány, az év végéig nagyrésztben ki lesz egyenlítő.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 18.

Elnök: *Perczel Dezső*.

Beterjeszti az irományokat. Következik napirend szerint

az olasz provizórium

folytatólagos tárgyalása.

Hellebronth Géza: A szőnyegen levő javaslatot törvénytelennek tartja, mert az határozott támadás a garanciális 1899. XXX. t.-cz. ellen. Jogosan intézheti a kérdést ezután a kormánypárthoz, hogy melyik kormányt támogatja igazán, a Széll kormányt-e vagy a Tisza kormányt. De kérdést intéz Széll Kálmánhoz is, vajjon osztja-e Tisza eljárását az 1899. XXX. t.-czikkel szemben, melyekhez Széll deputációját kötötte. Nyilatkozatra hívja fel az agráriusokat, Hódossyt, Szentiványit, akik szintén részesei az 1899. XXX. t.-cz.-nek. Felolvassa Rosenberg előadó 99-iki beszédét, melyben az áll, hogy kereskedelmi szerződést addig nem köthetünk, míg autonóm vámtarifánk nem lesz. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Csudálatos, hogy Rosenberg ellenkező meggyőződésen van. Ez az átvédési processus egy állatra emlékezteti, a mely először hal volt s aztán bika lesz. (Derűtlenség a bal és szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Mi ilyesmért szégyeljük magunkat. Le van vetkőztetve az előadó ur.

Gabányi Miklós: Gyönyörű többoldalú álláspont.

Rákosi: Akinek kétoldali álláspontja van, annak egy sincs.

Kaas Ivor báró: A szép modell.

Hellebronth Géza: Szóló az önálló vámtarületnek a rendíthetetlen híve, s ezért küzd most s küzdeni fog. Ezért oly javaslatot, mely a vámközösséget akarja fenntartani, nem fogad el s hozzá nem járul. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Hieronymi miniszter beszéde.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Először Polónyi tegnapi beszédével foglalkozik, Polónyi a közgazdasági kérdésekben egész sereg vastag tudatlanságot árult el; azt is mondta, hogy az 1899. évi XXX. törvény a király és az ellenzék paktuma s hogy csak a király és az ellenzék változtathatja csak meg. Abból, amit Polónyi előadott, a legkevésbé sem következik az, hogy a király és az ellenzék paktumot kötött. A kormány elnöke egyszerűen

tárgyalásba bocsátkozott az ellenzékkel a király engedelmével. (Zaj.)

Rakovszky István: Nem áll! A király megbízásából tárgyalnak.

Polónyi Géza: Majd igazolja Hódossy és Csáky!

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Őt egy *konventikulumnak* a megállapodása, melyben részt nem vesz, nem kötelezi. (Zaj a bal és szélsőbaloldalon.) A mi közjogunk nem ismer paktumokat, csak törvényeket, amelyek mindenként köteleznek, amelyeket újabb törvényekkel paktum nélkül is módosítani lehet. (Nagy zaj.) Az olasz provizóriumot meghosszabbító jegyző könyvet azért nem vették be, mert ez nem szokás, a jegyzőkönyvben különben egyéb nincs, mint csak az, hogy meddig hosszabbítatik meg a provizórium. Ezt a négyesoros jegyzőkönyvet bárkinek megmutathatja. Hogy a törvény formái megsértéséért külön törvényjavaslatban kellene a kormánynak felmentést kérnie, azt nem ismeri el, mert erre nem volt még precedens: ha a fölmentést megadják, akkor mindegy, hogy ez törvényben történik-e, vagy egyszerű határozatban. Polónyi a statisztikai adatok megbízhatóságát kétségbe vonta, ezzel szemben felolvassa a miniszter Olaszországgal való forgalmunk főbb tételeit, annak bizonyosságául, hogy az olasz forgalomban a statisztikai adatok meghamisítása szinte lehetetlenség.

Hogy a vámkedvezményvel behozható bormennyiség nem csak Olaszországból hozható be, hanem az összes többi államok részvehetnek a behozatalban, a megállapított mennyiségig a tekintetben teljes az egyetértés a magyar és az olasz kormány között. Érdekes, hogy minden ellenzéki szónok az agráriusokat hívta segítségül s akik nem siettek az ellenzék segítségére, azok az agráriusok voltak. Gazdasági tekintetben tehát az olasz egyezmény aligha támadható meg. Emelkedik a bor ára, s bámulatosan élénken fejlődik a borkereskedés. Lehet, hogy ez csak a jószerecsse dolga, de kétségtelen, hogy az új egyezmény ezt a jószerecsét meg nem rontotta. Bernát Béla tévedett abban, hogy az új egyezmény megengedi a borhazasítást 60 százalék erejéig, holott a borhamisításról szóló törvény csak 25 százalék erejéig való keverést enged meg. A dolog nem így van. A borhamisítási törvény megengedi, hogy a magyar borhoz 25 százalék idegen bort keverjenek s a keveréket, mint magyar bort hozzák forgalomba; a most életbelépő egyezmény pedig megengedi ugyan a 60 százalék erejéig való keverést, de megtiltja azt, hogy a keveréket, mint magyar bort hozzák forgalomba.

Madame: Miért adja el a gyereket?

A cigány: Mert az enyém. Azt tehetem vele, amit akarok.

Madame: No igen, igen. De hát nem szereti?

A cigány: Épen azért adom el, mert szeretem.

Madame: Hogy-hogy?

Az asszony: Hogy gazdag legyen a mi gyerekekünk; hogy örököljön maguktól; aztán hogy szép ruhái legyenek.

A cigány: Nem bánják meg, ha megveszik. Ez a gyerek nagy hasznukra lesz maguknak; erős lesz, vizet, lát, követ fog hordani. Nyíllal lelővi az összes madarakat az égről a maguk számára; futtában fogja meg a nyulat. Ismerni fogja az összes füveket amelyek gyógyítanak! Félicien: De . . .

A cigány: Mondom, hogy ismerni fogja! Anélkül, hogy megtanulná. Leolvassa a jövőt a tenyerükről. Tizenhároméves korában, amikor megéri a szerelemre, annyi aranyat ér, mint amilyen nehéz. De mi nem érünk rá addig várni.

Az asszony: Ha ez nem volna . . .

Madame: Mi a neve a gyerekeknek?

A cigány: Ridka!

Madame: Ez a név nem tetszik nekem. Ha az enyém volna, Endoxia volna a neve, mint a mamámé.

A cigány: Hát 'szen hívja, ahogy akarja. Megveszi?

Madame (kissé remegő hangon): Természetesen nem! De mennyiért adná el?

A cigány: Ezer frankért!

Az asszony: Igen, ezerért.

A cigány: Azt hiszi, hogy ez sok? Volt egy angol Párizsban, aki nem sokkal kevesebbet ígért már érte . . . Nyolczszázat, meg egy doboz szivart. Mi azt mondjuk, nem.

Az asszony: Megér bizony ezret!

A cigány (a gyerekekhez): Mutasd csak meg a fogaidat! meg a karodat! a lábaidat, a . . .

Félicien: Jól van. Elég. Nem akarjuk . . .

A cigány: Ne szalaszsa el a szerencsését! Határozza el magát; ne gondolkozzék olyan sokat!

Madame (a férjéhez halkán): Menjünk.

Félicien: Azonnal.

Madame: Idegessé tesz. Felháborít.

Félicien: Engem is, de érdekes. (A cigányhoz.) Hát fia nincs?

A cigány: De igen, kettő. Hanem azokat nem adom el. Azok férfiak lesznek! . . . No, megveszi Ridkát? Ne gondolja, hogy bánom, ha nem veszi, majd elkel holnap vagy holnapután.

Félicien: Hát maga odaadná akármelyik jöttmenthez, aki megadná az ezer frankot?

A cigány: Hogyne!

Madame (a férjéhez): Jer, én nem nézhetem tovább.

Félicien: Menjünk!

A cigány: Hát nem veszik meg? Nézzék ezt a szép gyereket . . . Ridka, kiált! Szaladj! . . . Nézzék, milyen szép.

Madame (nagyon zavartan): Vigyél el innen, kérlek már!

Félicien (a cigányhoz): Hagyjon nekünk békét!

A cigány: No jó, hát csak gondolkozzanak még. Én még holnap is itt leszek.

Madame (a férjével távozóban): Ez a népesség igazán megrémit.

Félicien: Csillapodj, kedvesem.

(Esteledik.)

II.

Másnap reggel 9 órakor Félicien úr és a felesége ismét megjelennek az országút pontján. Nagyon sápadtak mind a ketten, mintha álmatlanul töltötték volna az éjszakát.

Félicien: Micsoda esztelenség ez tőlünk! De hát te akartad? Én még most is azt mondom, hogy nevethegesek vagyunk. Egész Orleans nevetni fog rajtunk, — Jer forduljunk vissza!

Madame (aki hamarabb lépked): Nem

Valami borvámkedvezményt kellett adni, különben nem jött volna létre az olasz egyezmény, ebből pedig veszedelmes vámháboru lehetett volna. A garantáló törvénynek lényege az, hogy 1907-ig fönntartja a közös vámterületet. Azontul pedig biztosítja nekünk a szabad elhatározás jogát. A kormány pedig semmit sem tett, ami ezt a szabad elhatározási jogot korlátozná. Hogy az új olasz szerződés nincsen időhöz kötve, azt Polónynak senki sem hiszi el, mert a szerződésben benne van az 1905. december 31-iki határidő.

Polónyi Géza: Ugyan kérem, így csak egy *handlé jogász* beszélhet! (Derűtség.)

Hieronymi Károly: Téved Polónyi abban is, hogy az egyezmény megkötés az országgyűlés kezét, a tarifáinak tételeire nézve is, amelyek nincsenek benne a szerződésben. A szerződésbe nem foglalt tarifa tételeket az államok tetszésük szerint bármikor megváltoztathatják. Azzal, hogy ha nem kötöttünk volna szerződést Olaszországgal, könnyen azt a gyanút keltettük volna Közép-Európa államaiban, hogy mi vagy nem akarunk, vagy nem tudunk szerződés-politikát követni. Ezt a veszedelmet el kellett kerülni még akkor is, ha a kormány tudta is, hogy az ellenzék részéről támadásokban lesz része; a kormány nem tanusított gyávaságot e számadások előtt, hanem megvédelmezte még pedig eredményesen az ország gazdasági érdekeit. Elfogadásra ajánlja a javaslatot. (Zajos éljenzés.)

Öt perc szünet.

Szünet után.

Polónyi Géza: Személyes kérdésben szemrehányást tesz Hieronyminek, hogy szándékosan félreértette tegnapi beszédjét és a törvénynek oly értelmezést adott, mely az igazsággal ellentétes. A külfölddel való kereskedelmi szerződéseket a külügyminiszter köti s így érdekeink kellőleg védelmezve nem is lehetnek, mi a kormánytól több ízben követeltük, hogy az önálló vámtarifa alapján kössön szerződéseket, mert Magyarország érdeke csakis így juthat érvényre.

Polónyi beszédére rögtön válaszolt *Hieronymi Károly* miniszter, pártolva a külfölddel való kereskedelmi szerződéseket.

Az ülés vége fél 3 órakor.

A keletázsiai háboru.

London, Szanapunál a harc még egyre tart. Ez a háboru legrettenetesebb csatája. Három japán rohamot vertek az oroszok eddig vissza, de tegnap délután lassan visszavonultak Siliho felé. A japánok ebben az ütközetben ismét 12 ágyút zsákmányoltak. As esetetek száma mindkét részen rendkívül nagy.

nem! Hallgass! Te azt mondtad, hogy beleegyezel; most már nem másíthatod meg a szavadat. Ne morogj mindig.

Madame egyszerre megáll és ijedten felkiált:

— Ah, Istenem! Ah!

Felicien (szintén meglepetten áll meg): Már nincsenek itt a cigányok!

Csakugyan az országot üres. Ahol tegnap a szekér állott, csak az elhamvadt tüzrakás jelzi a vándorok nyomát.

Madame: Elmentek! . . . Látod, mondtam neked, hogy még az éjjel jöjjünk ide. De én hiába könyörögtem. Hiába mondtam neked . . . (Zokogni kezd.) Mi már öregsünk, nem lesz gyermekünk; megöregsünk egyedül. A szép vagyonunkat pedig más örökl, idegen . . .

Felicien: Kérlek, édesem, csillapodjál. Majd meglátjuk őket . . . csendőrökkel kerestetem őket . . .

Madame (még hangosabban zokog): Elvitték a gyermekemet . . . Az én szép leánykám!

Felicien (gyöngéden): Karolj belém, édesem.

Madame a férje karjába fogódzik, aki eltávozik vele. Az égboltról finoman szitált a permetező eső.

London, okt. 18. A Standtard tudósítója jelenti: Az Oku balszárnya ellen intézett támadás az oroszok súlyos veszteségével járt. A csata sorsa a mai napon végkép eldőlt. Kuropatkin visszavonulását illetőleg súlyos aggodalmak vannak.

Nodzu tábornok sebesülése súlyos.

Pétervár, szeptember 18. Megerősítik a hirt, hogy Nodzu tábornok súlyosan megsebesült. A sebesülés természetéről még semmi bizonyosat sem tudnak.

Az oroszok vesztesége.

Tokió, szeptember 18. Az oroszok közpérserege még mindig csatában van. A Hun folyón több hidat vertek, amelyeken az oroszok átkelhetnek. Nodzu seregének tegnap csendes napja volt. Ellenben Kuroki és Oku folytatják a támadást. Az oroszok kolosszális veszteségeket szenvedtek a japánok körülbelül 4000 holttestet találtak, amelyeket gyorsan eltemettek.

Elszánt harc a Saho partján.

Páris, okt. 18. Az Agencze Havas jelenti Mukdenből 17-iki kelettel: Az oroszok ma reggel 5 órakor gyilkos, ember-ember ellen folytatott harc után ismét elfoglalták állásaikat a Saho bal partján. Megelőző egész nap tartott az ágyuzás. A japánok e küzdelemben, nyilván kimerültség következtében csökkent ellenálló erőt tanusítottak. Az oroszok az utolsó sikertől sarkalva, azonnal bámulatos szívóssággal támadásra tértek át.

A Nancsunca melletti véres támadás.

Pétervár, okt. 18. Az ugynevezett Erdősdombra (Nancsunca mellett) intézett és már jelzett véres támadást mértékadó forrás szerint Mayendorff tábornok csapata végezte.

A japánok veresége.

Budapest, október 18. (Saj. tud. táv.) Pétervárról érdekes hirt hoz a táviró: *Oku* tábornok hadseregét a 16-iki ütközetben az oroszok óriásilag megverték. A harctér telve van halottakkal és sebesültekkel; borzasztó látványt nyújt a vértől pirosuló csatahely. A csata még két napig fog tartani s a leghevesebbek ígérekzik.

Az oroszok támadása.

Budapest, okt. 18. (Saj. tud. táv.) A 16-iki ütközetben négy orosz hadtest állott a japánokkal szemben. Egy hadtest tartalékban volt, hogy az, ha kell, oldalról támadhassa meg az ellenséget. Az oroszok meg is próbálták az oldaltámadást, de azt a japánok vissza verték. A négy hadtest egész az éj beálltaig tűzelt a japánokra, kik szintén erősen bombázták az oroszokat. A legénység túlterhelése miatt nehéz volt a hegyre feljutni a hadseregnek.

Uj csataterv.

Budapest, október 18. (Saj. tud. táv.) Pétervárról azt a sze zációs hirt jelentik, hogy az orosz hadvezetőség a csárral egyetemben elhatározta, hogy a mandzuriai csatákat az eddigi taktikától eltérőleg egészen újra fogják kezdeni. Az oroszok biznak abban, hogy az új csataterv diadalra fogja vezetni hadseregüket.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Dr *Takács* Menyhért jászóvári prépost, a premontréi-rend főpapja Nagyváradról, hol több napot időzött, a fővárosba utazott a kath. nagygyűlésre. — *Nita-*

falussy Kornél kir. tanácsos, a nagyváradai tanterület királyi főigazgatója Budapestre utazott néhány napra.

* Nagyvárad a kath. nagygyűlésen.

Holnap csütörtökön veszi kezdetét az ország szívében az V. katolikus nagygyűlés. Az idei katolikus nagygyűlésen is méltóan lesz képviselve Szent-László városa Nagyvárad. *Szmrecsányi Pál* és *Radu* Demeter püspökökön kívül részt vesznek a kath. kör képviseletében *Báró Gerliczy Ferencz* és *Palotay László* elnökök, *Steinberger Ferencz* és *Széchenyi Jenő* kanonokok, dr *Hoványi Gyula* jogakadémiai tanár, továbbá *Wolafka Nándor* cz. püspök debreczeni kispripost, s végül három jóltevő adományából váradai katolikus legényegylet küldöttsége 10 taggal diszszászó alatt.

* **A Kápolna-tér rendezése.** A Kápolna-tér rendezési ügye még mindig kísért, de a tér még ma is áll úgy, a hogy volt, a régi rendtelenségben. *Köszeghy József* városi főmérnök tegnap jelentette a tanácsnak, hogy miután a tanács határozata folytán nem engedhető meg, hogy a Kápolna-tér északi oldala a közönség elől elzárassék, hanem minden oldalról a forgalom részére nyitva maradjon, a tér rendezését a mérnöki hivatal a még 1902-ben készített terv és költségvetés alapján 2303 K 38 f. erejéig az 1905-ik évi kévezési munka programjába vette föl.

* **Hirdetések a villamos oszlopokon és a transzformátorokon.** Említettük annak idején, hogy *Stolcz Lipót* nagyvárad lakos a város villamos művétől a tanács hozzájárulásával bérbe vette hirdetési czélokra a város területén levő összes transzformátor házikókat és faoszlopokat, oly kikötéssel, hogy csupán festett hirdetéseket alkalmazhat a vállalkozó. Most egy újabb beadványban arra kéri a tanácsot, engedje meg, hogy a faoszlopokra bádóg táblákat alkalmazhasson és arra jöjjenek a művészies kivitelű hirdetések. Hivatkozik beadványában, hogy *Köszeghy József* főmérnöknek és *Belányi Imre*, a villamos művek igazgatójának sincs ez ellen kifogása. Megjegyzi különben a beadvány végén, hogy a transzformátorokon már is vannak bádóg táblácskák, tüzoltó jelző és a villamos művek óvójelzője és így az ő táblácskái csak ezeknek a folytatásai lennének.

* **Templom megáldás Gyiresen.** Lélekemelő ünneppel történt meg a közeli *Gyires* községben a gör. kath. híveknek renovált és újból disziteit templomának megáldása amelynek *Szmrecsányi Pál* dr v. b. t. t. lat. szert. megyéspüspök a kegyura, *Radu* püspök képviseletében *Laurán* Agoston pápai praelátus végezte a szertartásokat nagy segédlettel, végül pedig emelkedett szellemű szentbeszédet mondott. A templomi ünnepély után *Laurán* praelátus látogatásokat tett. Délben a gyiresi gör. kath. plébános *Gramma* Sándor látta vendégeül *Laurán* praelátust, a kíséretében levő papokat *Radu* Jakab és *Gentz* János főespereseket s a község előljáróit. Az ebéden felköszöntötték *Szmrecsányi* püspököt mint kegyurat, *Radu* püspököt. *Laurán* praelátust.

* **Bezárt iskola.** Október hó első felében a fertőző betegségek szaporodást mutatnak Nagyváradon. Különösen a vörheny uralkodik. Dr *Baróthy* Akos városi főorvosnak erre vonatkozólag a tanácshoz intézett jelentését felküldték a belügyminiszterhez. Tegnap pedig a főorvos hivatalosan jelentette a polgármesteri hivatalnak, hogy a járvány fellépése miatt az izraelita hitközség Pável-utcai elemi iskoláját november 8-ig bezáratta.

* **Anyakönyvezetói kinevezések.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir.

miniszterelnök Biharvármegyében a remetei anyakönyvi kerületbe Rózsa Gyula körjegyzőt, a miklózlári anyakönyvi kerületbe pedig *Pospesku* Aurél helyettes körjegyzőt anyakönyvvezetőkké nevezte ki és őket a házasságkötésnél való közreműködéssel és a házassági anyakönyvek vezetésével is megbízta.

*** Udvari gyász az elhunyt szász-királyért.** A hivatalos lap legújabb száma jelenti, hogy Ő Felsége az elhunyt György szász-királyért négyheti udvari gyászt rendelt el és pedig október 19-től november 15-ig. Az udvarigász két részre oszlik. Az első két héten mély, az utolsó két héten félgász viselendő.

*** Negyedmillió korona kártérítés.** A szepesmegyei Kotterbach község határában nagy kiterjedésű érczolvasztók vannak, melyek báró *Rothschild* tulajdonát képezik. Az érczolvasztók a körülötte fekvő erdőségeket pusztulással fenyegetik, mert a kén- és higanyfüst a fák növéseire káros hatással van és mintegy 3000 hold erdő ily módon teljesen tönkrement. A tulajdonosok kártérítési igényeket támasztottak báró *Rothschild* ellen és a brezói egyezség alapján a károsult erdőbirtokosok egynegyedmillió korona kártérítést kapnak.

*** Új törvényszéki jegyző.** *Plósz* Sándor m. kir. igazságügyminiszter a nagyváradi királyi törvényszékhez dr. *Váry* Albert Budapest székes-fővárosi gyakorló ügyvédet jegyzővé nevezte ki.

*** A szárazság ok-e adóelengedésre?** A pénzügyi törvények szerint elemi károk eseteiben adóelengedésnek van helye: 1. jégeső, árvíz és tüzesetekben. 2. Ha a vetést rovarok nagyobb dűlőket magukban foglaló területeken elpusztították. 3. Szántóföldeknel adóelengedésre okot szolgáltat a rozsda, ha ez is elemi csapásként mutatkozott. A folytonos esőzésből származó árvíz szintén elemi csapást képez, végül és ez a mostani időkben leginkább érdekelheti a gazdát. 5. Ha a tartós szárazság, egész dűlőket magában foglaló területeken a bevetett földeknek termését oly módon és időben semmisíti meg, hogy a megkárosított földek abban az évben már újabb veteményezés által jövedelmezőbbé általában nem tehetőek. Tehát a szárazság által sújtott földek gazdái folyamodhatnak adóelengedésért.

*** A jegyzői hivatalok felülvizsgálása.** Nagy munkába kezd Biharvármegye főispánja dr. *Beothy* László e hónap végén. Megkezdte Biharvármegye községeiben az összes jegyzői hivatalok vizsgálatát, amely jó ideig el fog tartani, míg az egész megyét bejárja. A főispán kíséretében lesznek a vizsgálatnál dr. *Miskolczy* Ferencz alispán és a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság részéről *Nagy* Ignác pénzügyi számtanácsos. Amint értesülünk, a jegyzői hivatalok vizsgálatát a szalárdi járásban kezdi meg.

*** Mibe került a báróság?** Mint a belügyminiszteri sajtóiroda fordító osztálya jelenti, a szentpétervári *Vjedomosztii* című orosz napilap október 11. napján megjelent száma hosszú cikket közöl azon alkalomból, hogy a *Guttmann* testvérek magyar báróságot kaptak. Az orosz lap szerint *Guttmannék* egy millió kétszáz ezer koronát fizettek a képviselőválasztások részére való rendelkezési alapba. Az igazi magyar nemesség a főnemesi cím e vásárlásáért nem helyesli és nem veszi be a társaságába az ilyen parnevűket. Az ilyen tény, minő a nemesség és cím áruvá, kétségtelesen demoralizálja a nemzetet. A parlament sem igazi kifejezője a nemzet vágyainak. A politikában a szabadelpvű párt uralkodik, mely a kilencszáz ezer választó polgárt vagy ostorral kergeti a választó helyiséghez, hogy a szabadelpvű jelöltre szavazzon, vagy arannyal vesztegeti meg. A lap megjegyzi végül, hogy a *Guttmann* testvérek báróságának története még

szóba kerül a képviselőházban és most a magyar kormány ily tekintetben máskor óvatosabb lesz.

*** Szacsavay Imre kivégeztetésének évfordulója.** Nagyváradi első s vértanui halált szenvedett népképviselője *Szacsavay* Imre kivégeztetésének hétfőn lesz a szomorú évfordulója. Az évfordulót kegyelettel üli meg a Nagyváradon alakult *Szacsavay*-asztaltársaság. Hétfőn szent misét mondhat a Szent-László-templomban a mártyr-képviselő lelkiüdvéért, este pedig unnepi összejövetelt rendez az asztaltársaság, melyen kilencz kiválasztott szegény, de jó előmetelű és jó magaviseletű iskolás gyermeket felruháznak.

*** Elhunyt iparos.** A nagyváradi régi czehbéli iparosostálynak egyik derék, érdemes munkás tagja hunyta le szemeit, kevesbedvén egygyel a régi jó magyaros iparosostálynak már ugyis gyér számban élő tipikus alakjának a száma. *Zsirkay* Károly szíjgyártó-mester tegnap reggel hosszas szenvedés s a haldokló szentségének felvétele után elhunyt. Temetése ma, szerdán délelőtti fél 11 órakor lesz a rómkath. egyház szertartása szerint a hosszú-utcai 209. számú gyászházából. A halálhíjjal kapcsolatosan a következő felhívást kaptuk:

Közelem. Felkérem az ipartestület kötelekibe tartozó iparos polgárokat, hogy néhai *Zsirkay* Károly, volt szíjgyártó mester, két ízben az előjáróság tagja, szorgalmas, törekvő iparos, az ipari érdekek buzgó pártolójának folyó hó 19-én, szerdán délelőtti fél 11 órakor a boldogult lakásán: Hosszú-utca 209. sz. a. tartandó végtisztesség tételénél megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradi, 1904. október 19-én.

Bertsey György,
ipartest. elnök.

*** Lopás a színházban.** A maga nemében páratlan lopás történt tegnap este a Szigligeti-színházban. *Schwarz* Márton birtokos neje az előadás után az emeleten levő 9. sz. páholyban feledte nagyértékű mokus boáját. A színház kapujában észre vette, hogy hiányzik boája s visszament érte, de ekkorra azonban a 120 koronát érő ruhadarabot ellopta valaki. Ilyent sem tud produkálni több vidéki színház, hogy a felügyelet alatt álló páholyokból ellopjanak valamit. Igazán nagyszerűen ügyelnek a színházban a közönség ruhájára. Mit szól ehhez Somogyi ur?

*** Perzsa névmagyarosítás.** A névmagyarosítási mozgalom igen dicséretes dolog s igen örvendünk, hogy még a perzsák, is tiszteletben tartják azt. Legalább azok a perzsák, akik a közügyes rendszer révén a monarchiával összekötetésbe jutunk — úgy látszik — azzal akarják dokumentálni előzékenységüket, hogy megmagyarosítják a nevüket. A hivatalos lap vasárnapi számában ugyanis a következő közlemény jelent meg:

„Ő császári és apostoli királyi Felsége, 1904. évi október hó 11-én *Khan* *Izsák* ujonnan kinevezett perzsi rendkívüli követet és meghatalmazott minisztert külön kihallgatáson legkegyelmesebben fogadni és meghiteltelő iratát átvenni méltóztatott.”

Sietünk felvilágosítani azokat, akik a névmagyarosítás irán érdeklődnek, hogy ne örvendezzenek nagyon, mert ez a névmagyarosítás távol áll a derék meghatalmazott követtől. A hivatalos lap szerkesztőségében történt ez a névmagyarosítás. Az új perzsa követ neve *Isaac* és a címe *Kahn*, amilyen volt *Neriman Kahn* és a többi *Kahn*. Körülbelül megfelel a török »basa« címnek, vagy nálunk a valóságos belső titkos tanácsosi címnek. A hivatalos lap jámbor névmagyarosítói kapták magukat, — és csináltak a címből nevet, — elnevezvén *Isaac Kahnt*, — *Kohn Izsáknak*. —

Rehabilitálva vannak már most a — „*Leiter* *Jakabok*“, a *Claquhutes* *Frigyesek* a *Thatorték* elkövetői. A hivatalos lap bölcsei, akik a szereplő egyinégekkel kellene hogy tisztában legyenek, megtették magyarnak *Isaac* kahnt. Az új perzsa nagykövet ugyancsak me-resztené a szemeit, ha új nevét meglátná a magyarul.

*** A tejhamisító büntetése.** Berlinben egy tejhamisítót egy esztende börtönre ítelt a bíróság. Bár csak megértenék már a mi fórumaink is, hogy az élelmiszerhamisító egyike a legveszedelmesebb gonosztevőknek s a szerint bannának el velük! Nem apró pénzbiroság az ilyesminek az orvossága, hanem mindenkorra eltiltás az élelmiszer áruvá, még pedig már az első gaztett után és azonkívül börtön, — illendő, bőséges mértékben.

*** Az erkölcstelen tartalmu irodalmi termékek elleni kongresszus** folyó hó 5-én és 6-án tartotta ezidei ülését Kölnben. Az ennek során történt felszólalások foglalkoztak a különböző államok ezirányu törvényhozásaival is, megelégedéssel konstatálván, hogy a legtöbb állam nemcsak az erkölcstelen tartalmu, hanem az illetlen és izléstelen képeket és könyveket is üldözi. Ezen kongresszus tárgyalásából különösen érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy Németországban különösen három ügyészség: a kölni, potsdami és a frankfurti van megbízva a külföldről érkező és a külföldre küldött pornografikus tartalmu könyvek és illusztrációk figyelemmel kísérésével, amely megfigyelések eredményeként említett a kongresszuson az a tény, hogy Franciaország után Magyarországból érkezik Németországba a legtöbb erkölcstelen és pornografikus irat és kép. Ennél nagyobb szegényen alig érhetné Magyarországot. És hogy ez így van, abban nagy része van az ügyészség és rendőrség elnézésének is!

*** Öngyilkos földműves.** *Tapotya* Tódor Fót községbeli földműves tegnap reggel az udvarán álló szederfára fölakasztotta magát. Tettét mire észre vették már halott volt. Azt hiszik, hogy az elhalt pillanatnyi elmezavarában követte el tettét. A hulla eltemetése iránt intézkedett az elhalt családja.

*** Inzultált milliomos.** Budapesten az *Andrássy*-ut és *Gyár*-utca szögletén, a Japán kávéház előtt tegnap éjszaka verekedés volt. Egy részeg emberekből álló kompánia megtámadta és inzultálta *Brüll* *Alfréd* milliomost, ki nemrég a biharmegyei h.-pályii uradalmat bírta, meg a barátját, amint békésen hazatartottak. Az ügynek — mivel tettelegességről van szó — minden valószínűség szerint lovagias folytatása lesz. A vetekedés részletei a következők: Tegnap éjszaka fél egy óra felé *Brüll* *Alfréd* a rendes társaságával, dr. *Vida* orvossal és egy angol atlétával hazafelé tartott az *Andrássy*-uton. A *Gyár*-utca sarkán megálltak, mert észrevették, hogy egy pinczérü komiszkodik a sarkon áru ó *Sarolta* nevű gyümölcsárus leánnyal. Rászóltak a fiura, mire az visszafelcsel és kiabálni kezdett, hogy utcai botrányt csináljon. A kiabálásra egy — állítólag részeg — kompánia vetődött a sarokra, akik szónélkül a fiunak fogták a pártját. Erre dr. *Vida* odaszólt nekik: »önök nem ismerik az esetet!« azzal megindultak, hogy ne keveredjenek a botrányba. A részeg kompánia azonban nem hagyta annyiban a dolgot, utánuk kiáltottak. *Brüllék* visszafordultak és *Vida* pofonvágtat a társaság egyik tagját, valami *Abonyi* nevű fiatal embert, aki viszont a botrányval kezdte ütni *Brüllék*ket. Azután névjegycserére került a dolog. *Vida* doktor átnyújtotta a névjegyet a fiatalembernek, a ki azonban nem fogadta el, ledobta a földre és rátaposott. Az ügyet lovagias utra terelték.

*** Elütötte a vonat.** *Dobrest* község határában tegnap éjjel megrázó szerencsétlenség történt. *Czeglédi* *Gábor* magyar államvasuti pályaoert éjszakai szolgálat közben elütötte egy arrahaladó vonat. *Czeglédi* kötelességéhez képest, a pályatest mellett várta a vonatot, de valamivel közelebb állott a vágányokhoz, mint

rendesen s így a mozdony elütötte a szerencsétlen embert. A súlyosan megsérült Czeglédit lakásán vették ápolás alá. A szerencsétlenségről a nagyvárad kir. ügyészséget is értesítették, mely megindította a vizsgálatot az iránt, hogy kit terhel a felelősség a balesetért.

* **Gazember csemeték.** Az éjszaka a nagyvásártéri rövid árus ládák körül két gyermek próbált szerencsét. Mielőtt azonban feltörhettek volna csak egy ládát is. Nagy István rendőr elcsipte őket és a rendőrségre kísérte a két fiút. Az egyik Reiner Ede tiz éves suhancz, ki Beretyó-Ujfaluba való, hol özvegy anyja él, a másik Gál János tizenöt éves, ez pedig Pocsajra való, apátlan, anyátlan. A két gyermeket haza toloncoltatja a rendőrség.

* **Hütlén cseléd.** Nagyváradon alig mulik el hét, hogy a bűnügyi krónikában ne fordulna elő valami cseléd által elkövetett lopás. Tegnap Márkus Bernát kereskedő cselédje Tönye Zsuzsanna távozott el gazdájától, magával vevé annak egy csomó értékes holmiját. A hütlén cseléd nem elégedett meg azzal, hogy magával vitte asszonyának fehérműit és karika gyűrűjét, hanem még ráadásul gazdája erszényéből egy ötven koronás bankjegyet is ellopott. A rendőrség nyomozza a tolvaj cseléd leányt.

* **Elveszett** pénteken a Fő utcán a vasúti állomásig egy kék posztó női kabát, fekete szatin héléssel és íj. Kohn Sámuel czimkével; vasárnap este pedig a Kálvária- és Sztaroveczky utczákon egy 1 és fél mtr. hosszú fekete-szürke boa. Mindkét elveszett tárgy megtalálójá 10—10 kor. jutalmat kap a rendőrségen.

* **Találtak** egy sárgára festett katona ládát és egy réz óra láncot. Igazolt tulajdonosaik átvehetik Mendelyi Béla rendőrfogalmazónál.

x **Van szerencsém** a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel Szabó Gyula, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkeveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert Wallerstein Fülöp és fiai cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Aranyvirág.
Csütörtök: Hajduk hadnagya.
Péntek: Londy Windermere.
Szombat: Londy Windermere.
Vasárnap: d. u. Szép Heléna. Este: Hajduk hadnagya.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt verekedők.

A nagyvárad kir. törvényszék tegnap délután ítélkezett a hegyközujlaki halált okozó súlyos testi sértéssel vádolt négy legény fölött. A vád- és védbeszédek elhangzása után az

esküdtek határozathozatalra vonultak vissza. Rövid tanácskozás után kihirdették a hozott verdiktet, mely szerint az esküdtek bűnösöknek találták a vádlottakat, súlyos testi sértés büntetésében s ezért a törvényszék Tóth Lászlót 7 évi, Csorba Györgyöt 4 évi, Csorba Jánost 5 évi Farkas Józsefet 6 évi fegyházra ítélte.

A Finta fiuk.

A Finta-fiuk bűnyüében ma tartja meg a nagyvárad kir. törvényszék az esküdtszéki főtárgyalást. A közönség körében oly nagy az érdeklődés, hogy Millye Gyula főtárgyalási elnök jónak látta belépti jegyek kiadását. A sajtó számára az első pad lesz fenn tartva.

TÁVIRATOK.

Gyermekágyban elhalt hercegnő.

Madrid, okt. 18. Az ausztriai hercegné a halottai szentségek felvétele után délután 8 óra 5 perczkor elhunyt. Az elhalálozás anyakönyvelésénél az igazságügyminiszter interveniált. A színházak és mulatóhelyek zárva vannak. A hercegnőt holnap balsanozzák be. Szerdán a holttestet ez eskuriali pantheonba szállítják. Az ujszólott hercegnő állapota nem kielégítő.

A görög király Párisban.

Koppenhága, okt. 18. György görög király ma este Korzörön és Kielen át Párisba utazott.

Egy kereskedelmi misszió.

Simla, október 18. (Saját tud. távirata.) Kis kereskedelmi misszió Bombayból a Perzsa öbölbe indult, honnan szárazföldi úton megy Kermánba és perzsi csapatokból álló őrseget adnak.

A czár uj főhadsegéde.

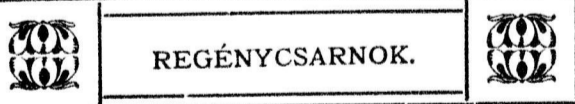
Pétervár, október 18. Rasdesztvenszki tegernagyot a czár kinevezte főhadsegéddé.

Az uj görög pénzügyminiszter.

Athén, október 18. (Saját tud. távirata.) Kalo Geropulo volt minisztert és képviselőt kinevezték pénzügyminiszterre.

Tűzkatasztrófa.

New-York, okt. 17. A Brooklyn keleti részében lévő Moorsirnaton kitört tűz alkalmából egy asszony, két leány és három fia pusztult el.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Irta: W. Korolenko.

16

(Vége.)

És mialatt a szegény öreg elhagyatva maradt vissza a fűtetlen házban, ő csak ismét vágta a fát az erdőben és zokogott . . . Ugy gondolja, hogy ezen szeker fák ötszörösen, ha nem többször, fölérnek a többivel . . .

Könyvek gyűltek az öreg Toyon szemébe és Makár látta, hogy a mérleg meginog egy kevéssé és a fatál emelkedik, míg az arany alább száll.

És folytatá:

Mindent beirtak a lajstromba. De vajon beirták-e a könyveket, melyeket a sötét nyomor facsart ki a szeméből? Csak kutassanak kissé az életében: ősmerte ő az örömeiket, az élet kellemkeit, a szíves fogadtatást? Hová lettek a gyermekei:

Egy némelyik meghalt, csak bánatot, könyeket hagyva maga után; a többi, miután fölcseperedett, elhagyta őt, s mindegyik most a maga érdekeiben vivja harczát a nyomorral. És ő Makár egyedül maradt az öregével, érezte, hogy fogy az ereje és szomorú, hajléktalan öregség várt reá. Magányosan maradtak és hasonlítottak két árva fenyőhöz, mely a pusztta közepén áll és nincs többé semmi, ami megvédené őket a hózivatarok ellen . . .

— Igazat szól? — kérdezte újra az öreg Toyon.

— A tiszta igazságot!

És a mérleg ismét megingott . . .

De az öreg Toyon gondolkozóba esett.

— Hogyan lehetséges? — kérde. — Pedig nekem vannak a földön magasztos lelkű, igaz embereim . . . A tekintetük tiszta, az arcuk méltóságteljes, nyugodalmas, az öltözetük szép-lőtlen . . . A szívük gyöngéd, mint a termékeny föld, mely befogadja a jó magot. Megterem benne a mezők illatos liliuma, melynek illatát én anynyira kedvelem . . . Te azonban, nézd meg magadat . . .

Ekkor látta Makár hogy minden tekintet rája tapad . . . és szégyelte magát. Az ő szemei csakugyan zavarosak voltak, az arca fekete haja kócos. a szakálla bozontos, a ruházata cza-fatos. Az igaz, hogy jóval már a halála előtt szándéka volt egy pár új csizmát vásárolni, hogy tisztességesebben jelenhessék meg a Legfőbb Itélő előtt, becsülettel, mint az egy jó falusihoz illik. De mindig vodkára költötte el a pénzét és ime, azért állt most a nagy Toyon előtt rongyos torbaszszal lábain, nyomorultabban a legnyomorultabb jakutnál . . . Szeretett volna el-sülyedni szégyenében . . .

— Az arcod fekete — folytatá az öreg Toyon — szemed zavaros, a ruhád rongyos, A szíved tele van burjással, tövissel, keserűséggel . . . Azért van okom nekem a igazaimat szeretni és elfordítom a szememet a vétkesektől, a hozzád hasonlóktól . . .

Makár szíve elszorut. Ránehezdedt életének szégyene. Csüggedten hajtotta le fejét, de aztán ismét fölemelte azt és folytatta védelmét.

— Micsoda igazakról beszélsz. Toyon? Azokról talán, akik Makárnak kortársai voltak és azon időkben nagy, pompás házakban laktak? . . . Ezen esetben Makár jól ismeri őket . . . Ha tekintetök tiszta, onnan jó, mert nem ontottak annyi könyvet, mint Makár, ha az arcuk nyájas és fehér, azért van, mert illatos vizekkel mossák, ha a ruhájuk kifogástalan, szeplőtlen, nem az ő érdemük, mert nem ők szöttek azokat . . .

Makár újra lehajtotta a fejét, de azonnal ismét fölemelte.

És mégis . . . jól tudja ő, hogy mint a többiek, ő is tiszta tekintettel jött a világra, szemei nyitva voltak, hogy visszatükrözzék az eget és a földet, a szíve is tiszta volt, szívesen befogadta volna mindazt, amit a világ jót és szépet nyújt. És ha most szégyenében szeretne elsülyedni, nem az ő hibája . . . Kinek a hibája? Ezt ő nem tudja . . . Ő csak egyet tud . . . hogy a szíve már beletáradt a szenvedésbe . . .

Kétségtelen, hogy Makár, ha látta volna a hatást, amit szavai az öreg Toyonra gyakoroltak; ha látta volna, mint hull minden elke-seredett szava az ólomnak súlyával az arany-tálra, Makár szíve megnyugodott volna. De ő, képtelen volt a a legcsekélyebbet is észrevenni, mert a szíve tele volt mérhetetlen keserűséggel.

Gyors pillantással áttekintett egész életén. Hogyan volt ő képes ilyen terhet ez óráig elviselni? És elviselte Mert mint csillag a kődön át, mindig vezérelte őt a remény. Miután még élt, remélhetett, igyekezhetett jobb sorsot elérni. De most már vége volt mindennek . . . A reménység kialudt . . .

Sötétség borította el a lelkét, vihar tombolt ott, hasonló a hózivatarhoz, mely sötét éjjelen a sivatag közepén dühöng . . . Ejfette, hol volt, ki előtt áll, elfelejtett mindent, csak a haragját nem . . .

De az öreg Toyon megszólalt:

— Megállj, szegény ember! Te nem vagy többé a földön... A számodra is lesz igazság itten...

Makár összerendezte. Szíve mélyében érezte hogy szánalmat keltett és háborgó lelke lecsillapult. De miután lelki szemei előtt még mindig elvonultak szomorú földi életének nyomorúságos képei, borzasztó szánalmat érzett önsorsa iránt... és keserves könyvekben tört ki...

És az öreg Toyon is sirt... sirt a kis Iván pápa is és sirtak a jó Isten szolgálói mind és törölték a könyves szemeket ruháinak bő, fehér ujjával.

És a mérleg tovább ingott és a fatál folyton magasabbra emelkedett, mindig magasabbra és magasabbra!

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 18.	
Buza okt. — — — —	10.24
Buza ápr. re — — — —	10.63
Rozs okt. re — — — —	7.64
Tengeri májusra 1905. — — — —	8.02
Zab okt. re — — — —	7.43
Repeze aug-ra — — — —	11.50

Értéktözsde.

Budapest, okt. 18.	
Osztrákhitelrészvény — — — —	671.—
Magyar hitelrészvény — — — —	780.50
Leszáni oló bank — — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	644.—
Közuti vasut — — — —	584.—
Városi villam s vasut — — — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. okt. 18.	
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	119.20
Magyar koronajárdék 4% — — — —	.98
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	98.75
Magyar földterher-entesítési kötvény 4% — — — —	.98
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — — —	210.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	163.
Osztrák járadék papírban — — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — — —	97.75
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	1632.—

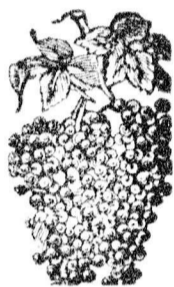
Magyar hitelbank részvény — — — —	7.79
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	667.25
O-ztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	6.45
20 frankos arany (Napolendör) — — — —	19.4
Német birodalmi marka — — — —	117.60
London vista — — — —	23.932
Páris vista — — — —	95.25
20 márkás arany — — — —	23.47

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. S. Gyires. Sajnáljuk, hogy a borítékon «express»-nek jelzett, de nem postán küldött levél csak így későn jutott kezünkbe. Más-kép bőven emlékeztetünk volna meg a dologról. Kérünk máskor gyorsabb értesítést.

A szerkesztőért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

TELEFON 448 sz

Sulkovszky herceg világhírű **MÉNESI SZŐLŐINEK** főraktára. Kizárólag eredeti 5 kilós kosarakban, egy kosár 5 kiló **RÓZSA BAKATOR**, fit. 1.10, egy kosár 5 kiló «PIROS CHASSELLAS» fit. 1.20.

Az ÜRES KOSARAKAT 10 kr.-jával VISSZAVESZEM.

NAGYVÁRADAI CSEMEGESZŐLŐ, kilója 20 kr. Kiváló minőségű **HEGYI-BOROK**, a következő árban:

ASZTALI UJBOR, — — — — literje 29 kr
ÓBOR, — — — — » 32 »
RIZLING-BOR, — — — — » 36 »
PECSENYE-BOR — — — — » 40 »

KÁVÉ ből nagy raktár a következő árban:
KÁVÉ CUBA, finom, kilója fit. 1.60
» CEYLON, » » 2.—
» CUBA extra finom » » 2.40

Minden kiló kávéhoz, egy kiló **ezukor**

AJÁNDÉKUL

Valódi «FRANCK» kávé-pótlék, gyári árban. Mindennemű **FÜSZER-ÁRUK** a legolcsóbban:

MERTZ NÁNDOR utóda
Körös-utca czégnél

TELEFON 448 sz

Csak szerda, csütörtök és szombaton a következő cikkek lesznek *mesés olcsó árban kiadásúak:*

1 ruhára posztó	frt. 1.08
1 ruhára szövet, jó minőség »	1.37
1 ruhára siebelin finom »	3.—
1 vég vászon	3.25
1 » jobb vászon	4.—
1 » legjobb, női ingekre is alkalmas	5.25
1 drb. női teli alsó-zoknya »	85
1 » női bugigó	63
1 ágycéle szőnyeg 29 kr.-tal felel	
1 ágycerítő	65
1 ablak függöny gyapjú 98 »	
1 drb. törölköző	5
Tennist barchet mtr. 14 »	

Telcsér Mátvás

divatruházában Zeldfa-utca 913 Szé.-László-ter.

Jobb lábbelinek

chevraux, boxcaft, borjubőr stbből elismert legjobb tisztítószert

GLOBIN

mert minden nehézség nélkül **pompás fény** éretik el.

Konserválja és **bőrt puhává** teszi. Egyszerű kezelés. Kapható a legtöbb üzletben

Fritz Schulz jun.,
Akt.-Ges Eger i. B., Leipzig.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitűnő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim heves tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár es pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Egyben van szerencsém igen tisztelt vendégeim és jóakaróim szíves tudomására hozni, hogy

éttermemet megnagyobbítottam, úgy, hogy tisztelt vendégeim kényelmét megszerzem. Most alkalmam van minden *társas összejövetelekhez tágas, szép termet rendelkezésre bocsájtani.*

Előzékeny kiszolgálás!

Jutányos árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák éllap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadjuk. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Számos látogatást kérve tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN
vendéglős

Csak kérjen
GLOBUS
tisztító kivonatot
mint az alant lévő rajz

853

mivel számos értéktelen utánzat lesz ajánlva
Fritz Schulz jun.
Actiengesellschaft
Leipzig u. Eger.

BOROS I. órás és ékszerész
Nagyváradon.

Tisztelettel értesítem a n. e. közönséget hogy **óra- és ékszerüzletemet Nagyvárad, Fő-utca,** (Nyári gyógyszertár mellett) jelentékenyen kibővíttem és a legfinomabb, legmodernebb árukkal szereltem fel.

Allandó raktáron tartok nagy választékban legfinomabb kivitelű férfi és női aranyórákat, lónczokat, valamint mindennemű arany és ezüst ékszereket. Az eddigi hiányt pótolva, üzletemben a legjobb minőségű lát szerészeti czikkeket is berendeztem, melyre a t. közönség b. figyelmét külön is felhívom. Kérem a szerkesztői tula, ezüst és nikkel zs-bórák, szabályozott svájcezi óra órák nagy raktára.

Jutányos szolid áruk.

Javítások pontosan és gyorsan eszközöltenek. Az eddigi szives bizalmat megköszönve, további becses pártfogást kér, tisztelettel:

Boros I.

órák és ékszerész.

867.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártótelep: BÉKÉSCSABÁN, Gyári-

raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Képviseli: **PORJESZ ÁRMIN.**

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stýlben, gazdag választékban, yár árban.

Szolid, szabott áruk!

Férfi és női fehéreneműk.

Őszi vására Korona-és Filler-bazárban.

Még eddig nem létezett olcsó árban szerezhetők be:

téli olcsó ingek, nadrágok, ugyszintén gyermek-trikók, harisnyák, keztyük, alsószoknyák, berliner-kendők, sálak, reggeli czipők, esőernyők, utazó bőröndök, gyermek

kötött ruhácskák és fejkötők, bőr- és aczélárak minden melyen leszállított árakban

Friss és Társa

korona- és filler-bazárában Nagyvárad,

F ő - u t c z a.

Telefon . 130.sz.

Fekete és mosó kótenyek

Szenzációs olcsóság!

Verseny nélkül

ajánlja a **Kovács L. Társa divatáru czég** Nagyvárad, Zöldfa-utca elején a következő czikkeket:

1 Berliner schal selymezett 15 kr.	1 Szörme boa (Luezia) 57 kr.
1 mtr. Tennis flanel 12 1/2 >	1 mtr. Posztó, koczkás 23 1/2 >
1 > Gráci london 39 >	1 > Angol london 41 >
1 > Himalája szövet 57 >	1 > Harana czibellin 66 >
1 > Bársony parchet 23 >	1 > Atlas parchet 33 >
1 > Mintás bársony 76 >	1 > Gyász kelme 44 >
vég Mátka vászon 3.95 >	1 vég Szepességi vászon 4.25 >
1 > Lepedő vászon 4.75 >	1 > Mosó kanavász 3.90 >

1 vég czérnás kanavász 4.50 kr., továbbá ágyterítők 75 kr., abroszok 55 kr., törülközők 16 kr., paplanok 150 kr., téli keudók 33 kr., berliner kendők 95 kr., jáger női- és férfi-ingek 55 kr., gyermek trikók 29 kr., szonyegek 11 kr., takaró pokrőcz 89 kn, miderek 49 kr., ugyszintén más ezer és ezer czikkeek hasonló olcsó árban

Kovács L. Társa czégnél

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Vásznak és fehérneműekben

elsőrendű gyártmányok.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses figyelmét felhívni áruházam újonnan berendezett

szőnyeg-osztályára

fuló-, ebédlő- salon szőnyegek a legnagyobb választékban, linoleum-bőrvásznak a legjobb gyártmányokban.

Kézimunka-osztályomat a bel- és külföld összes újdonsá-
ságaival szereltem fel, u. m. smyrna

gobelin, posztó, congres, északi, teneriffa stb. kezdett és kész munkákkal.

Női ruha kelmék és selymekben különleges újdonsá-
gok. Vásznak, fehér-

neműekben csakis elsőrendű gyártmányok, selyem-, szövet- és cloth-alsó-
szoknyák, női férfi és gyermek kalapok nagy választékban.

Rövidárúk, szabókellékek, kötött- és szövött-árúk nagy raktára.

Női szövet- és flanelblousok, valamint kész gyermek ruhák feltűnő olcsón
végleg kiárusítatnak.

CZILLÉR IMRE

áruházában OLASZI, FŐ-UTCZA.

Szörme collierek

és

karmantyuk nagy választékban.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás!

Más vállalat miatt helybeli

kézmű-, divatáru- és confection-

(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket

feloszlátjuk s az árukat készpénz fizetés
mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.